

F. L. VĚK.

Obraz z 150 našich národních probuzení.

NAPSAL ALOIS JIRÁSEK.

„Čtyři tisíce zajatých Francouzů! A co raněných a mrtvých!“

Kuchařka přinášela novou mísu; upozornila na to, ale P. Vrba vykřikl:

„Dvaacet hodin trvala bitva! Panenko Marja! Dvaacet —“ A zase měl sedivou hlavu v papíře. Kuchařka odcházející, ohlížela se po něm. Mrzela jí ta jeho nevěstovost a pomýšlela, není-li ten pan páter trochu jako na mysli pomatený. Než jejich pan páter jedl s celou chutí a jen se usmíval. Ještě v dřevěch zaleschla, jak se host zasmál, a tak radostně a spokojeně.

„A to se ví!“ mluvil P. Vrba, zakývav nad tím místem v novinách hlavou. „Dvaacet hodin! Četli to? A Suvorov neslezi s koně, a když mu bylo horko, svlékne se, na koni jako doma, jako u stolu! A on na koni, v ohni, kulky fičely — To jen Suvorov dovede!“

Od stolu vstal P. Vrba spokojen jako od nejslavnější hostiny a vesele si vykračoval, když odešel z fary. Okřál tou novinou o novém vítězství. Ale hned druhý den se zasmušil, to na hlavní silnici, kdež se zastavil před formanskou hospodou. Byla roubená, ale vysoká, do patra, pod mansardovou střechou šindelovou a s dlouhou pavlačí na jedné straně do cesty. P. Vrba nevkročil, nýbrž zůstal venku pod starou lipou, aby si odpočinul. Ale tu se zarmoutil, jak shlédl kolem jítí houf na vojnu odvedených synků vesnických, namnoze násilně schytných.

Šli obklopeni starými vojáky s kníry a v copech; vlasy měli všichni pentličkou podvázané, někteří byli i sputání. Kráčekli smutně, mpozí zamračeně, zoufale — Na do smrti budou sloužit v bílém fráčku, a do ohně je povedou, zrovna proti nepříteli, aby vyplnili prořídle řady... A domova a svých sotva kdy uvidí. Jeden z nich byl měšťák a měl tovaryšský tlumok ještě na řemeni přes rameno; jak docházeli k hospodě, začal zoufale s pláčem křičeti:

„Pomozte lidičky! Vysvobozte mne! Chytlí mne na vandru, já nemám být —“

Ale už zasvítila lískovka šedivého kaprála a začala do něho švihát —

V hospodě stáli u oken dva starší pocestní pod pavlačí vedle dveří; žádný se ani nehnu, jen hospodská na síni na hlas litovala. Teprve když trdný průvod zahčel, dál zaprášenou silnicí, ozval se jeden z mužů pod pavlačí: „Vedou je jako na porážku.“

A druhý dodal:

„A co dřív ještě zkouší, nežli je mrtvači nebo zabijou. Ó, to dobytce na tom lip —“

P. Vrba seděl zasmušile, zkomoučen. Bylo mu těch mladých lidí líto, a ta slova z pod pavlače těžko dopadla.

„Vidíš, to je ta vojna, a jak pak teprve tam!“ řekl mu v nitru hlas. A kaplan si vzpomněl na Ceypka, jak tenkrát našel na vojnu, té že kdo neviděl, nezkusil — Když se pak vydal na další cestu, vykračoval si volněji.

Na ty odvedence nemohl zapomenout, pořád je měl před očima s slýšel, jak ten chudák zoufale křičel až viděl, jak ho za to mlátili —

To se již P. Vrba vracel do Prahy (bylo v září), v lehkém pláští a s prázdným deštníkem. Ještě toho dne, kdy přišel domů, navštívil Ceypka, a ještě toho dne si zakrátil. Stýkal se s již oběma po loupežnících. A na výtáhou nasolil Ignáci Ceypek svému hosti třikrát za sebou. P. Vrba se až rozkožoutil a pak i vykřikl:

„Tak se na to ještě svěsťou jako Suvorov! Vždyť dělají o mne jako o Jakubíně!“

Ale rozešli se v dobrém. Ráno po mši a po snění zaměřil P. Vrba do České Expedice. Váledných sovín našel tam dost, nových i starších, v těch dílech, kterých se svých potulek neměl v rukou. Vzal si je a všechny doma přefi-

kal. Za nějaký den navštívil také doktora Heida.

„Slyšeli?“ řekl mu za řeči, — „zvolený jejich rektor magnificus, professor Vydra, stal se kanovníkem u Všech Svatých —“

„Pekný titul, a zaslouží si ho, ale, kdyby bylo jinak s okem, bylo by to asi Vydrovi milejší.“

„Co, co —“

„Neslyšeli? Oslepl na levé oko, v červenci, zrovna o examínech, když zkoušel filozofy —“

„Kriste pane! Je to pravda?“

A hned vzpomněl, jak se s ním setkal o tom ruském muštrůnku a jak ho Vydra nemohl poznat.

„Je. Vydra to tají, je to jisté — On už na to oko byl chybňý —“

„A chudák, byl, já vím, náš cordatus Bohemus — No, ale na druhé vidí, to snad —“

„Vidí, ale —“ řekl doktor vážně, schmuřiv bezděky obočí. Ne-dočekal, a to slovo neznělo těšivě.

P. Vrba se až utřhl:

„Ale oni doktoři vždycky něco mají!“

Held pokrčil rameny.

Také se pak P. Vrba na Thama zeptal.

„Nepíše snad nikomu,“ odpovídal Held. „Šedivý mu říkal, nežli Tham odjel, aby psal. Ale nic mu dosud neposlal, ani řádku. Povídal mně to Šedivý v kaffirně. Jen to zvěděl, od zdejších hereň, že je Šantrochova společnost někde dole, v polecích Čechách nebo v Rakousích, a že se jí dříve snad dost dobře.“

„A ty ohechule, ty ženské jsou s ním!“

„Žena a tehyně, ale švagrová je tady v Praze.“

„U divadla?“

„Vie je s oficíry, jak šedivý povídal. S ruskými, jak tu byli, také se prý domluvila.“

P. Vrba se neudržel a uplivil.

„A oni, Ruští oficíři, že by s takovou ženštinou jednali!“

Doktor Held se musil usmát.

„Rusové? Těm ona se líbila!“

„Taková? Ne! A jak ona se všude dotře! Kořistě bych na ni vzal!“

Doktor Held se dal na hlas do smiehu. —

P. Vrba upokojiv své svědomí, ustanovil se na tom, že už letos nikam nepůjde. Žil zase jako jindy, navštěvoval Ceypka, ten také někdy jej, poškorpili se u kareta a zase se našli. Na Českou Expedici starý kaplan nezapomínal a na hrob svého faráře také ne.

První dny měsíce října došlo mimo nadání psaní z Milčice, od Vaváka. Rychtář ho zval, a důtklivě, na posvěcení, aby najisto přišel. Nechtělo se mu, ale pak se přece rozhodl, že půjde. Bylo jinak nežli loni a předloni, kdy nepřítel tak hrozil a všude vítězně pokračoval. Ale teď! A pak také připadalo P. Vrbovi, že v tu stranu již dlouho nebyl, že by se tam měl zas podívat, ne s prázdnou, že by tam trochu českého čtení také ušel, však že má pokdy a nemusí rovně na Milčice, nýbrž okolkem.

Slibiv Ceypkovi, že mu přinese výslužně, že uvidí, co jsou koláče, pravé rychtářské koláče, o jakých jeho kuchařská kniha je nemá ani zdání, vydal se na cestu.

Druhého dne své klikaté pouti dostal se k Ouhvalům a zamýšlel ještě téhož dne dorazit do Českého Brodu, kdež měl dobrého známého, děkana Hyla. Také učitel a regenschori Gebauer byl ve Vrbově vlasteneckém seznamu. Než té cesty do Brodu per pedes nedokonal, U Ouhval potkal příležitost, která se vracela z Prahy do Brodu a patřila jakémusi měšťanu Brodskému. Koň, zaběhnul P. Vrba, sám zastavil a seřpal se, jelci do Brodu, že by ho avěsl. P. Vrba nerad vydával na porozy, ale že vší vyhravý vřít a již se připravovalo, přijal nabídnutí a vřel do starého, zeleného okrože na ohromných, kožených perách taženého párem třílekých hnědáků. Přítáhl pláště, přitiskl se do koutka. Byl rád, že se tak hodilo, že nemusí dít jechati postou aliněi, táhnoucí se před nimi do ne-

koněna, pustým smutným krajem, smutnější v kalném, studeném přívitu říjnového pozdňho odpoledne.

Jeli, jeli, zeela sami, měli strniště, ouhory, zoraná pole, vybledlá luka, na nichž dál od cesty pádo se stádo krav; skoták jejich stál, pytel přes ramena, a choullil se v studeném větru, jenž hučel v osamělých stromech u cesty. Rval jim předfildé, žluté listí a honil je kalným vzduchem i u vírech prachu po liduprázdne silnici. — Pojednou kočí zastavil, seskočil, prohlížel zadní nohu podsedního koně, a zas vsedaje oznámil, že má kůň uvolněnou podkovu. Jel proto ještě volněji a jak dojele k osamělé hospodě u cesty, zarazil, by podkovu přibyl.

P. Vrba vešel do světnice. Ale jen usedl, přiklusal za nimi nějaký jezdec, zarazil a koně uvázal u kroužku, vkročil do světnice. Vypl kalíšek kořalky, byl nějaký kupec dle zevnějšku, a hned oznamoval, věděl tu, že jdou Francouzové, že vedou zajaté francouzské vojsko.

P. Vrba vstal, zrovna se vymrštil od stolu, jako by ho někdo bodl.

„To snad ne! To není možná. Vždyť jsem nic v Praze neslyšel!“

„Kdy vyjeli z Prahy?“

„Před dvěma dny jsem vyšel.“

„No, bodejť, a tihle zajatci přitáhli tam včera a dnes je vedou dál.“

„A kam?“

„Do Josefova.“

„Do Josefova? Vždyť povídal, že přijdou zajatí do Tereznice.“

„Také už je tam odvedli.“

„Mnoho, mnoho?“

P. Vrba se ptal dychtivě. Všechen ožvil.

„No, dvě stě jich je jisté. Jako těch do Josefova. A tam těch bylo ještě víc. Počkají chvílku, budou tu co nevidět.“

„A to počkám, jak pak ne!“

Hned začel ven ke kočmu, aby si dal nalít, aby počkal, že něco uvidí, že vedou zajaté Jakubíny!

Vrátil se zas do světnice, ale neměl tu stání. Chodil od okna k oknu, vyhlížel a hned zase vyběhl ven, jak hospodského chlapce venku vykřikl, že už jdou. Když zahlédl výše na silnici tmavý do černa proud zvolna se pohybující, vylezl na okrož před hospodu, postavil se na něj a vyhlížel.

Nemohl se dočkat a v té dychtivé zvědavosti prošel záehvív divě jakési radosti. Měl uvidět „Jakubíny“, které nenáviděl, kterých se hrozil i také bál, měl je uvidět zajaté, přemožené!

Stál, nedbaje větru, jenž mu rozvíval pláště, díval se zpět směrem k Ouhvalům na silnici, kterou se táhl jako mrak tmavý proud lidí, pod zataženým nebem ještě tmavší. Pak už rozeznával: vojáky napřed, nějakých patnáct, v šedých pláštích a v gamašech, v kašketech, pušku s nasazenými hodáky na rameně. Ti šli v předu, jiní po stranách a mezi nimi zajatci.

Nebrali se vojenským krokem, zástup jejich nepohyboval se stejnoměrně jako jedno těleso; kráčeli různě, spíš jako stádo, zvolna, unaveně, neboť byli už mnoho neděl na pochodu.

Blížili se. P. Vrba již rozeznával v té strakaté uniformě, že zajatí jsou z různých pluků, beze zbraní; ale tmavomodrá barva byla základní, jak tam kráčelo nejvíe pěšáků ve fráčech té barvy. Měli rudé a dost sešle epauletty; většinou, neboť nejednomu seházel obě, tomu pravá, onomu levá. Všichni se v tom pronikavém chladu krčili, ruce v kapsách, i ti, kteří měli pláště.

Nad černý kryt divně formovaných klobouků třírokových, už bez trojbarevných kokard a chocholů, trčely tu a tam granátnická šepice, jejichž srst, pokud nebyla spoučená, šepčela se v mrazivém větru; sem tam strnělo nějaké vysoké, skoro homolové husarské čáčko. Červených, pařížských husarů tu několik kráčelo v umletých dolmanech s usmolenými nebo paterňanými šouraní, s colíčky vsásvými spánky. V zadu šla četa francouzských dragonů v žakách nebo ještě v helmačích chocholatých.

Tak se blížili, nejeden chatrněm látkem podvázaný, v uprádlených, otřepaných gamaších i bez nich, v obuvi sšlapané, většinou

roztrhané, div že mnohemu prsty nelezly.

P. Vrba stál jako sloup; oka z nich nespustil a čím více se blížili, tím dychtivěji si je přehlížel, muže staré i nejlepších let i mladíky skoro ještě s mlékem na bradě. Ale všichni byli přepadlí, na všech bylo znáti daleký, únavný pochod i nedostatek. Ti šli mlčky, nevímavě, tupě, jiní ve spolek hořovali a, jak se paterovi zdálo, živě.

Jak docházeli, postřehl, že ne jeden kulhá, tam při kraji že husar s ruličky splývajícími přes spánky vede pod pažl staršího pěšáka s náušnicemi v uších, a jak dragon ve tváři žlutý opírá se o hůl a těžko kráčí.

Jak je tak P. Vrba přehlížel, vzpomněl na důstojníky, jsou-li tu také. Zrak těkal po dlouhém zástupě, těkal, hledal, ale v té směsi barev a uniform nemohl rozoznati. Nejspíš ti v předu, těch několik, pomýšlel, jsou očačejší, figurou, mundurem, to jsou asi oficíři — Ale ve tváři také jako ostatní, přepadlí, i bledí jako mnoho jiných.

Ale žádný jako divoký, krve žiznivý; lidé podobní, mnohá tvář zrovna fajnová, jak si P. Vrba přiznal, a stateční i v tom ponížení i v té psotě. Šli kolem nevímavě a kdo se z nich po něm přece ohlédl, nic černé, nic zpurné ano jeden i slušně pozdravil a druhá po boku hned upozorňoval. Nač, P. Vrba jisté neviděl, snad že je kněz, neboť ten Francouz na krk, jako by na koláře ukazoval. Ale již oba zašli, a zase nová řada, a řada za řadou, proud z těch, kteří všude vztýčovali strom svobody, kteří svého krále popravili, Boha sesadili, mladé herečce se jako bohyni klaněli, kteří poravovali kněze, pány, ženy, nevinné panny —

Očekával zuřivě dívky, jak je vidal na obrázkách, a čekal na ně s divou radostí, chystal se na ně škodolibě, a v duhu jim už napřed hrozil. A teď stál a mlčel ve svém sklamaní a překvapení, když zahlédl řady ubohých, trpících lidí. A soustrast, ani nevěděl, srdce mu ochvěla, zvláště když docházel poslední, ti nejmilejší, ti nejslabší, žlutí, bledí až zsinalí, zimou a snad nemocí, když spatřil sešlého husara skoro bosého, v cizím kabátě, a pěšáka, kterého dva druhové vedli; z těch jeden, silně snědý ale zažloutlý, hluboko zapadlých černých očí a vysedlých líných kostí, měl kolem krku nějakou starou loktušku, již mu jistě cestou milosrdná ruka nějaká darovala.

Na těch nechával oči už soustrastně, ohlížel se za nimi a teprve, když došla zadní stráž několika císařských vojáků v pláštích a v plně zbroji, odtrhl se. A také řeči nabyly.

„Češi, vojákové, Češi?“ volal s kočáru na convoi.

„Češi.“

„Od kterých prosím vás?“

„Kheul regiment.“

„Ze Svejcar vojákové?“

„Ze Svejcar.“

„Vítám vás, krajané, a kam jste dnes?“

„Do Brodu na noc.“

Odpovídal dva, tři, to o Brodu již jen jeden pokřikl. P. Vrba byl by se rád ještě optal, kolik jich je, vojáci však zacházeli. Ale proto hned neslezi. Jak byl vzrušen, zapomněl, že má cizí přiležitost, a jen se díval za zástupem, jenž projížděl se před ním barvami různých uniform, znovu se zasmušoval a splýval dál a dál v tmavý a tmavší proud v pustých ladách.

V tom studeném podmražku, kdy s šedých mraků kalným vzduchem i z nekonečných lánů, zabíhajících až po zaměný obzor, padalo a pronikalo divně tesklivo, vypadal tím smutnější průvod francouzských zajatců na mrtvé silnici, jak měl osamělé stromy u cesty, jejichž prořídle, žluté listí žustle k zemi.

„Jako funus!“ povzdechl si P. Vrba na hlas. „To jsou ti Jakubíny! Tak je vojna svedla —“

„Něže!“ — „A to je čeká, co jich v tom zajetí počne. A domů u nich — mají také domov — otec, matka —“

Vítězný svit, kterým prve, když se hnul na kočár, mu oči zářily, shadl a zamýšlen, zvolna leal s kočáru. V hospodě zaplatil, bucl však nevyjel. Ještě chvíli se s

Nevíme jak dřívejší vysvětliti

krajanům, kteří jedou do Kalifornie,

že musí vzít ze Sacramento východní trať dráhy přes Marysville, jestli se chtějí dostat do Chico.

V Chico jest stále člen naší firmy a ukáže jim tá nejlepší pozemky, jaké jsou v světoznámém údolí řeky Sacramento pro českou osadu nabízeny.

Od 25. září do 10. října jest levně jízdné.

Pište nám, co asi byste si přáli a my vám pomůžeme najíti nejlepší „bargain“, jaký možno zde dostati. Sdělte nám kdy přijedete a budeme Vás očekávati. Adresujte

W. J. BULÍN & COMPANY,
Box 1008 Chico, Cal.,

Nebo:
W. J. BULÍN & COMPANY,
Hamilton City, Cal.
51f

Frank Svoboda,

umělecký závod

POMNÍKOVÝ

Největší

sklad pomníků
ve Spojených Státech

1417 South 11th Street
Phone Doug. 3444
1215-25 So. 13th Str.
Phone Doug. 1872

tím kupcem omeškal, jak se rozhovořili o francouzských zajatcích i jiných, které teď do všech pevností rozvádějí. —

Když pak vsedl do okroče, tu hned do předu očí upel, po silnici, po právodu francouzských zajatců. Silnice, kam dohlédl, byla zase pustá a prázdňá. Ale ty „Jakubíny“ s očí tak hned nedostal. Pořád je viděl, bledé, přepadlé, ty skoro bosé, o hůl, o kamaráda opřené — Pole temněla, brázdý v několikačernaly, stíny už všude, a syčravé vlhko časného podvečera bylo cítit. Nebe všechno temněšedě se snížilo a jen na západě prošlehl sřevě žlutý pruh šedí těžkých mraků.

P. Vrba choul se do pláště, přestal před se hledět, až po chvíli rázem se vytrhl, jak kočí pojednou zarazil koně.

„Co je —“

„Podívej se, velebný pane!“

Kočí ukázal do předu, kde kousek před nimi na kraji cesty stál císařský voják s puškou a jemu u nohou na holé zemi krčil se francouzský voják. P. Vrba hned seskočil a chvátal k vojákovvi, jenž klel, že nemůže dít, že má čekat, až tady tomu se zachee, že by ta duše francouzská sak... á mohla, ale že —

Starý kaplan však uznal, hned, jak se k tomu mladému Francouzi bez pláště, v tmavomodrém fráč-

ku s rudými kdys epauletami a v rozřepených, bídných gamaších nahnul, že nemůže, jak se podíval do zinalé jeho tváře a viděl, jak se ten mladíček, bolestně schoulený, klepe.

(Pokračování.)

Hoši - Pozor!

Hodinky zdarma! Snadno získat. Každý doveze prodat věc za 10c., mající ceny 75c., kterou každý potřebuje. Prodejte 16 balíčků přípravy na černý inkoust, každý balík udělá kvart zaručeného inkoustu, po 10c. balík. Pak nám odešlete \$1.60 a dostanete hodinky zdarma poštou vyplacené. Pište si dnes o inkoust, neb ten první z každé pošty, dostane 5 balíčků zdarma. Inkoust zašlem poštou. A. H. Víkila Co., New Prague, Minn. 12-1f

SEVERO - NĚMECKÝ LLOYD

BALTIMORE - BREMEN

Velké, moderní, dvouřadové jednokajutové parníky. Pohodlí bez přepychu. Lahodná jídla. Všechny kajuty uprostřed loďi. Naprostá bezpečnost. Besdrátová telegrafo. Podmorfaké signály.

Přiměřené ceny:

Druhá kajuta \$57.50
Třetí kajuta \$35.00
Pouze na "Rhein", "Main" a "Neckar".
Mezupalubí \$33.00

Když jedete navštívit starý domov v Čechách, jeďte přes Baltimore.

Když pošlete pro své příbuzné neb přátele, aby přijeli do Ameriky z Čech, kupte jim vyplacené listky přes Baltimore.

O úplné podrobnosti požádejte

A. SCHUMACHER & CO.,
General Agents,
Baltimore,

H. CLAUSENIUS & CO.,
General Western Agents,
Chicago.

aneb jejich zástupce v celých Spojených Státech.

Dobré pivo jest lék

Plzeňské pivo v láhvích z pivovaru

FREMONT BRW'G CO.

FREMONT, NEB.

Jest vařeno z nejlepšího sladu a z českého chmele. Toto pivo obsahuje pouze tři procenta líhu a proto jest všeobecně oblíbené a odporučené lékaři. Pakli se chcete poinit, objednejte si je!